

ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนกุศข้าวปุ้นวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

รัชฎ์ลักษณ์ ขุมทอง *

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนกุศข้าวปุ้นวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยจำแนกตามเพศ และอายุ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกุศข้าวปุ้นวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 123 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .919 ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนกุศข้าวปุ้นวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยภาพรวมและรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนกุศข้าวปุ้นวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความขยัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนกุศข้าวปุ้นวิทยาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันและรายด้านไม่แตกต่างกันทุกด้าน

คำสำคัญ

ความคิดเห็น ผู้ปกครอง การมีส่วนร่วม คุณธรรม จริยธรรม

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ในการเตรียมความพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากร ในทุกช่วงวัย มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การหล่อหลอมให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรม

* สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของคนในแต่ ละช่วงวัยตามความเหมาะสม การเตรียมความพร้อมของกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่จะเปลี่ยนแปลงโลกอนาคต ตลอดจนการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นับว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับประเทศที่ กำลังพัฒนา ทั้งนี้เพราะทรัพยากรมนุษย์ เป็นปัจจัยเบื้องต้นที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ในทุกรูปแบบ นั่นคือการเตรียมพร้อมของบุคคลที่มีคุณภาพ มีภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิต อยู่ใน สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ อยู่เกือบตลอดเวลา บุคคลที่มีคุณภาพพร้อมที่จะเผชิญ ปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข (วรรณสวัสดิ์ อุภัยพันธุ์, 2540, หน้า 4)

ด้วยภาวะวิกฤติทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ซึ่งประเทศไทยต้องเผชิญอยู่ในขณะนี้ และประกอบกับพฤติกรรมของเยาวชนที่เบี่ยงเบนไปในทางเลวก่อนการกระทำผิดมีเพิ่มขึ้นจึง จำเป็นที่ทุกองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเยาวชน ควรหันหน้าเข้าหากัน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา เพื่อความอยู่รอด ปลอดภัย ความเจริญของประเทศอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนจะด้วยวิธีใดก็ตาม สิ่ง ที่ สำคัญต้องอยู่บนรากฐานของคุณธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ตั้งมาควรแก่การประพฤติ ปฏิบัติ การพัฒนา บุคคล โดยใช้คุณธรรม นั้นเป็นสิ่งที่จะช่วยพัฒนาเยาวชนในชาติให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยกาย วาจา ใจ (ชมนาด วิเชียรสาร, 2550, บทคัดย่อ)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีเจตนารมณ์ที่เน้นการจัดการศึกษาต้องเป็น ไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการ ดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีความ เป็นคนไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จากความมุ่งหมายและหลักการดังกล่าว จะเห็นว่ามีความสัมพันธ์กับกิจกรรมแนะแนวที่มุ่งเสริมสร้างผู้เรียน ให้มีคุณภาพ เหมาะสมตาม ความแตกต่างระหว่างบุคคล ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน มีทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะ ทางอารมณ์ มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักการเรียนรู้เชิงพหุปัญญา รู้จักคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาในช่วง วิกฤติวางแผนการศึกษาต่อและพัฒนาตนสู่โลกอาชีพและมีงานทำ รวมทั้งดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม อย่างมีความสุข ดังนั้นกิจกรรมแนะแนวมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคน โดยองค์รวมทั้ง ทางด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม จิตใจ ให้เป็นบุคคลที่สามารถบูรณาการ ความคิด ค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรมและเทคโนโลยีเข้าสู่วิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม กรมวิชาการ (2546, หน้า 73)

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอนอยู่ในโรงเรียนกุดข้าวปุ้นวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะยากจนเป็นกลุ่มคนที่ด้อยโอกาสกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเมื่อหมดฤดูกาลเก็บเกี่ยว ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะต้องอพยพไปประกอบอาชีพที่ต่างถิ่น (ข้อมูลโรงเรียนกุดข้าวปุ้นวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ปีการศึกษา 2560) ทำให้เกิดปัญหาเด็กขาดการดูแลเอาใจใส่ ขาดการอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งถ้าจะพูดถึงผู้เรียนจะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับครอบครัวมากกว่าอยู่ที่โรงเรียน ครอบครัวจึงเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็กเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะพ่อ แม่ ผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีบทบาทในการให้การศึกษา อบรมด้านคุณธรรม จริยธรรมด้านต่างๆแก่บุตรหลานของตน เช่น ความขยันหมั่นเพียร ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และความมีวินัย ซึ่งผู้เรียนยังขาดความเข้าใจในการปฏิบัติตนและสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงตามกระแสเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้เด็กและเยาวชนไทยมีค่านิยมที่แตกต่างไปจากเดิม เน้นวัตถุนิยม ทำให้เด็กขาดความรับผิดชอบในเรื่องการเรียน ดิเดเกมส์ โดเดเรียน หนีเรียน แต่งกายไม่ถูกระเบียบขาดวินัยในตนเอง นักเรียนมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่เหมาะสม มีพฤติกรรมก้าวร้าว แสดงออกที่ผิดศีลธรรม เห็นผิดเป็นชอบ ส่งผลให้เกิดความเสื่อมทางศีลธรรม

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นและจากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ซึ่งใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้และอยู่ดีมีสุข ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเป็นเครื่องมือที่จะสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคมสติปัญญา ก่อให้เกิดการพัฒนาลักษณะของคนไทยที่พึงปรารถนา คือ เก่ง ดี และมีความสุข ซึ่งวิธีการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนั้นสามารถทำได้หลายวิธี สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนกุดข้าวปุ้นวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนกุดข้าวปุ้นวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยจำแนกตามเพศ และอายุ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกุศขาวปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 178 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกุศขาวปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 123 คน โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย

2. เนื้อหาที่ใช้ในงานวิจัย คือความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนกุศขาวปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 4 ด้าน คือ ด้านความขยัน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความมีวินัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกุศขาวปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 178 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนกุศขาวปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ได้จำนวน 123 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ประกอบด้วย ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนกุศขาวปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 เพศหญิง จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 70.7 เพศชาย จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 มีอายุ 36-45 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 อายุสูงกว่า 45 ปี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 39.0 และอายุ 25-35 ปีจำนวน 10 คนคิดเป็นร้อยละ 8.1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนกุศขาวปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบไปด้วย แบบตรวจสอบรายการ (Check List) ถามเกี่ยวกับเพศ และอายุ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน 4 ด้าน จำนวน 27 ข้อ ได้แก่ ด้านความขยัน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความมีวินัย รวมไปถึงข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์โดยผู้เชี่ยวชาญ หาค่าดัชนีสูงกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ หาค่าอำนาจ

จำแนกรายชื่อ และหาค่าความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .919 ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามด้วยตนเองจำนวน 123 ฉบับ ระหว่างวันที่ 6-14 มีนาคม 2561 และนัดวันเวลาในการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง จนได้รับแบบสอบถามกลับคืน คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทำการทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าที (t-test) กับตัวแปรเพศ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Analysis of Variance) กับตัวแปรอายุ

ผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนกุศขาวปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนกุศขาวปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความขยัน มีความแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนกุศขาวปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนกุศขาวปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 พบประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนกุศขาวปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความคิดเห็นด้านความรับผิดชอบมากที่สุดรองลงมา คือ ด้านความขยัน ด้านความซื่อสัตย์ และลำดับสุดท้ายคือ ด้านความมีวินัย ทั้งนี้เนื่องมาจากโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ด้วยการเชิญผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมของทางโรงเรียน การประชุมผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองได้เข้ามามี

ส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเกี่ยวกับความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความพยายามมีความตรงต่อเวลา ความมุ่งมั่นเพียรพยายาม ตั้งใจเรียน เอาใจใส่ต่องานด้วยความกระตือรือร้น ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้งานสำเร็จตามความมุ่งหมายหรือความต้องการ การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม คำนึงถึงความถูกต้อง ประพฤติปฏิบัติตนอย่างตรงไปตรงมา ทั้งทางกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น การปฏิบัติหน้าที่การงานของตนเองด้วยความซื่อสัตย์ เพื่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและสังคม การประพฤติปฏิบัติอย่างมีระเบียบแบบแผนของบุคคล ซึ่งกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม โดยเคารพสิทธิของผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของสังคม ดังที่ วิจารณ์ สารกิจปริษา (2554, หน้า 14) กล่าวว่า ผู้ปกครองและ/หรือครอบครัว คือ ครูคนแรก ๆ ของเด็กและเด็ก ๆ ก็ได้เรียนรู้หลายสิ่งหลายอย่างที่บ้าน โดยไม่ต้องได้รับอิทธิพลหรือได้รับการสอนอย่างเป็นทางการจากสถานศึกษาแต่อย่างใด ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่เมื่อเด็กเข้าเรียนในสถานศึกษาแล้วการเรียนรู้จะต้องเชื่อมต่อและเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาและครอบครัว เพื่อให้การเรียนรู้ของเด็กนั้นต่อเนื่องและทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อเด็ก เพราะสามารถเชื่อมโยงสู่ชีวิตจริงที่บ้านได้ด้วย มีวิจัยมากมายที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ และผลดีต่อนักเรียนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและครอบครัวในการจัดการศึกษาด้วยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กมีผลต่อพัฒนาการ และความสำเร็จด้านการศึกษาของนักเรียนอย่างเด่นชัด อีกทั้งยังช่วยผลักดันให้สถานศึกษาดำเนินงานจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดีขึ้นอีกด้วย ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้น ผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมได้ทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยา อรัญเฉวียง (2559, หน้า 71) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนวัดศรีพโลทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุริรัตน์ บุตรบุญชู (2556, หน้า 75) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านคลองสิบแปด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผู้วิจัยอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านความขยัน ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนกุศขาวปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ด้านความขยันอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ปกครองต้องอบรมให้ความรู้นักเรียนเรื่องความขยันซึ่งเป็นเรื่องที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ผู้ปกครองจำเป็นต้องอบรมนักเรียนและทำตัวเป็น

แบบอย่างอย่างสม่ำเสมอ และควรส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีจริยธรรมที่มีคุณลักษณะที่ดีความมุ่งมั่นเพียรพยายาม ตั้งใจเรียน เอาใจใส่ต่องานด้วยความกระตือรือร้น ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้งานสำเร็จตามความมุ่งหมายหรือความต้องการ ดังที่ กัลยา ศรีปาน (2542, หน้า 17) กล่าวว่า ความขยันหมั่นเพียรหมายถึงความมานะพยายาม เอาใจใส่ต่องานด้วยความกระตือรือร้น รู้จักรับผิดชอบต่อน้ำที่งานที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้งานบรรลุสำเร็จตามความมุ่งหมายหรือความต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรียา อรัญญะเวียง (2559, หน้า 71) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนวัดศรีพโลทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ในด้านความขยันอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรชาติพิศ วิเชียรวัฒนชัย (2554, หน้า 72) ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ควรปลูกฝังและพฤติกรรมที่ปรากฏด้านคุณธรรมของเด็กปฐมวัย ในด้านความขยัน อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านความรับผิดชอบ ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนกุศช้างปู้นวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ปกครองจำเป็นต้องอบรมนักเรียนให้เป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความพยายาม มีความตรงต่อเวลา รู้จักไตร่ตรองให้รอบคอบ เพื่อให้บรรลุผลตามความมุ่งหมาย โดยรู้จักหน้าที่ที่ตนต้องกระทำหรือปฏิบัติ และยอมรับผลของการกระทำนั้นทั้งด้านผลดีและผลเสีย ตลอดจนพร้อมที่จะปรับปรุงวิธีปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ดังที่ กองการวิจัยทางการศึกษา (กรมวิชาการ, 2542) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบ หมายถึง ความสนใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความพากเพียรพยายาม ความผูกพัน ความละเอียดรอบคอบ ไม่หุนหันพลันแล่น ตรงต่อเวลาและยอมรับผลของการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งด้านผลดีและผลเสีย เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จต่อความ มุ่งหมาย ทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ มณีวรรณ โสธาวาร (2554, หน้า 66) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนบ้านดุม (นพค. 15 กรป.กลางอุปถัมภ์) อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ในด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรนนท์ อังกาสี (2551, หน้า 136) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาคุณลักษณะของนักเรียน โรงเรียนศิริราชกูร์วิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 ในด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านความซื่อสัตย์ ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนกุศช้างปู้นวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ด้านความซื่อสัตย์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการ

เป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ และเป็นแบบอย่างที่ดีในการประกอบอาชีพสุจริตและเป็นผู้ที่มีความประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม คำนึงถึงความถูกต้อง ประพฤติปฏิบัติตนอย่างตรงไปตรงมา ทั้งทางกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น รวมไปถึงการไม่คิดคดทรยศ ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง และเป็นคนดีไม่พูดว่าร้ายคนอื่น นอกจากนี้แล้ว ความซื่อสัตย์สุจริตยังรวมไปถึง การรักษาคำพูด หรือคำมั่นสัญญา และการปฏิบัติหน้าที่การงานของตนเองด้วยความซื่อสัตย์ เพื่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและสังคม ดังที่ กรมการฝึกหัดครู (2541, หน้า 13) ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ หมายถึง ความซื่อตรงจิตใจไม่คดโกง ทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น กฤตรินทร์ นิมทองคำ (2542, หน้า 15) ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การประพฤติอย่างเหมาะสม มีความซื่อสัตย์ไม่คดโกง ทั้งต่อตนเอง ต่อครอบครัวต่อมิตรสหาย และมีความจงรักภักดีต่อ ประเทศชาติ ไม่คิดทรยศ ประกอบอาชีพในทางสุจริตไม่ขโมยของผู้อื่น และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยา อรัญเฉวียง (2559, หน้า 72) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนวัดศรีพโลทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 1 ในด้านความซื่อสัตย์อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรชาติพิศ วิเชียรวัฒนชัย (2554, หน้า 72) ศึกษาความต้องการของผู้ปกครอง เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ควรปลูกฝังและพฤติกรรมที่ปรากฏด้านคุณธรรมของเด็กปฐมวัย ในด้านความซื่อสัตย์อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านความมีวินัย ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนกุศขาวปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ด้านความมีวินัยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ปกครองมีประสบการณ์ในการดำรงชีวิตและการทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมจึงปลูกฝังให้นักเรียนมีวินัยประพฤติปฏิบัติอย่างมีระเบียบแบบแผนของบุคคล ซึ่งกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม โดยเคารพสิทธิของผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎและระเบียบของสังคม ควบคุมพฤติกรรมของตนเอง รู้ว่าสิ่งใดดีควรทำและสิ่งใดไม่ดีควรหลีกเลี่ยง สามารถคิด ตัดสินใจ และเลือกกระทำในสิ่งที่ตนเห็นว่าเหมาะสม ไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคมและไม่ขัดต่อของผู้อื่น ดังที่ กรมวิชาการ (2541, หน้า 21) ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า หมายถึง ระเบียบ กฎเกณฑ์ข้อตกลงที่กำหนดขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการให้บุคคล ประพฤติปฏิบัติในการดำรงชีวิตร่วมกันเพื่อให้อยู่อย่างราบรื่น มีความสุขความสำเร็จ โดยอาศัยการฝึกให้รู้จักปฏิบัติตน รู้จักควบคุมตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยา อรัญเฉวียง (2559, หน้า 72) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนวัดศรีพโลทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 1 ในด้านความมีวินัยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ วงศ์วรรณ (2556, หน้า 78) ศึกษาการมีส่วนร่วม

ของผู้ปกครองต่อการส่งเสริมวินัยนักเรียน โรงเรียนบ้านไฮตาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 5 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนต่อการส่งเสริมวินัยนักเรียน โรงเรียนบ้านไฮตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนกุศช้างปุ่นวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความขยัน มีความแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากการผู้ปกครองไม่ว่าเพศชายหรือเพศหญิงต้องออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้มาเลี้ยงครอบครัวจึงทำให้ผู้ปกครองทั้งเพศชายและเพศหญิงมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เจตคติ การแสดงออกด้านการมีส่วนร่วมได้ไม่แตกต่างกัน ดังที่ วิจิต นิ่มนวล (2547, หน้า 86)กล่าวว่า บทบาทของผู้ปกครองทั้งเพศชายและเพศหญิงในการดูแลเอาใจใส่นักเรียนมิใช่หน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผู้ปกครองทั้งเพศชายและเพศหญิง สามารถมีสิทธิและเสรีภาพในการอบรมเลี้ยงดูให้นักเรียนเป็นคนดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ พชรินทร์ สนวนใต้ (2552, หน้า 82) ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองบอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า เมื่อจำแนกตามเพศ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองทั้งเพศชาย และเพศหญิงในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนนั้นไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรนนท์ อังกาสี (2551, หน้า 137) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาคุณลักษณะของนักเรียน โรงเรียนศิริราษฎร์วิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศ อายุ และวุฒิ การศึกษา แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียน โรงเรียนศิริราษฎร์วิทยาคาร ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนกุศช้างปุ่นวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 และรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากสภาพแวดล้อม ชุมชนและวัฒนธรรมในการเลี้ยงดู ไม่แตกต่างกันจึงทำให้ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มณีวรรณ โสรถาวร (2554, หน้า 67) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนบ้านดุม (นพค. 15 กรป.กลางอุบลรัตน์) อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

นักเรียนโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรนนท์ อังกาสี (2551, หน้า 137) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนศิริราชกูร์วิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศ อายุ และวุฒิการศึกษา แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนศิริราชกูร์วิทยาคาร ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านความขยัน โรงเรียนควรมีกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นเพียรพยายามเอาใจใส่ต่องานให้นักเรียนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในการทำงาน
2. ด้านความรับผิดชอบ โรงเรียนควรมีกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตรงต่อเวลาในการเรียนและมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
3. ด้านความซื่อสัตย์ โรงเรียนควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้องและสามารถทำงานให้สำเร็จด้วยตนเอง
4. ด้านความมีวินัย โรงเรียนควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมวินัยนักเรียนและควรติดตามพฤติกรรมในเรื่องของการแต่งกาย ทรงผมที่ถูกต้องตามระเบียบโรงเรียน รวมทั้งติดตามการเข้าเรียนจากครูที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนกุศข้าวปุ่นวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 29
2. ควรศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนกุศข้าวปุ่นวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 29 โดยใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ
3. ควรศึกษาจำนวนข้อคำถามรายชื่อของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนรายด้านมากกว่า 4 ด้าน

เอกสารอ้างอิง

กรมการฝึกหัดครู. (2541). ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา.

กรุงเทพฯ:ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

กรมวิชาการ. (2541). การสอนตามสภาพที่แท้จริง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กรมวิชาการ. (2546). แนวการนิเทศช่วยเหลือ โรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์คุรุสภา.

กองการวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ. (2542). **ความรับผิดชอบ**. <http://www.rtc.ac.th>.

13 ตุลาคม 2556.

กฤตรินทร์ นิ่มทองคำ. (2542). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์ของนักเรียนระดับชั้น

มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์

การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนคริน

นทรวิโรฒ.

กัลยา ศรีปาน. (2542). ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา

โรงเรียนบุญเลิศอนุสรณ์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร

การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยทักษิณ.

จิรนนท์ อังกาสิ. (2551). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาและคุณลักษณะ

ของนักเรียน โรงเรียนศิริราษฎร์วิทยาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต

1. ปรินูญานิพนธ์ ค.ม (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

จวีร์รัตน์ บุตรบุญชู. (2556). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของ

นักเรียน โรงเรียนบ้านคลองสิบบ่ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต

ชลบุรี เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะ

ศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชมนาด วิเชียรสาร. (2550). หนังสือส่งเสริมคุณธรรมนำ ความรู้ คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการตาม

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กอพลินธุ์: โรงเรียนหนองทุ่มสงเคราะห์.

พัชรินทร์ สวานใต้. (2552). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของ

นักเรียน โรงเรียนบ้านหนองบอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. งาน

นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,

มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ไพฑูรย์ วงศ์วรรณ.(2556).การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการส่งเสริมวินัยนักเรียน โรงเรียนบ้านไฮตาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- มณีวรรณ โสรถาวร.(2554).การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนโรงเรียนบ้านตุม (นพค. 15 กรป.กลางอุปถัมภ์) อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ.มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรรณสวัสดิ์ อุทัยพันธ์. (2540). ผลของกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 คณะบริหารธุรกิจ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว) กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.ถ่ายเอกสาร.
- วิวรรณ สารกิจปรีชา. (2554).การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ปกครองกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนอนุบาลกุ๊กไก่ เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร. ศีษาศาตร์มหาบัณฑิตศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิจิต นิ่มนวล. (2547). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนโรงเรียนบ่อทองวงษ์จันทร์วิทยา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุชาติพิศ วิเชียรวัฒนชัย. (2554). การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ควรปลูกฝังและพฤติกรรมที่ปรากฏด้านคุณธรรมของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์, รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์.
- สุริยา อรัญเจวียง.(2559).การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนวัดศรีพโลทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1.วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)มหาวิทยาลัยบูรพา.